



Ügyszám: NAIH-6627-1/2023
Ügyintéző: dr. Hackspacher Andrea

Igazságügyi Minisztérium
Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága

Dr. Répássy Róbert részére
parlamentari államtitkár

csaladjog@im.gov.hu

Tisztelt Államtitkár Úr!

A Családjogi Civil Munkacsoport 2023. június 30. napi ülésére szóló meghívójában jelezte, hogy az 1. napirendi ponttal kapcsolatban várják a jövőbeli családjogi jogalkotást érintő esetleges javaslatokat.

Fentiekre tekintettel a közös szülői felügyelet témakörét érintően a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) jogalkalmazói tapasztalatai alapján az alábbi jogalkotási javaslatot kívánja előterjeszteni.

1) A Hatóság főként a családjogi peres eljárásokban kirendelt igazságügyi pszichológus szakértők vizsgálata során keletkező személyes adatokra vonatkozó - az általános adatvédelmi rendelet¹ (a továbbiakban: GDPR) 15. cikk (1) és (3) cikk szerinti - érintetti joggyakorlás körében azt tapasztalta, hogy a bíróságok kirendelő végzései nem tartalmazzák az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 45. § (2) bekezdés 1) pontján alapuló utasítást.

Ugyanakkor a kirendelt szakértőt a Szaktv. 40. § (2) bekezdésében foglaltak szerint titoktartási kötelezettség terheli, és előállhat az a helyzet, hogy a kiskorú által a szakértői vizsgálaton elmondottak olyan információkat tartalmaznak, amelyeknek a törvényes képviselő általi megismerése a gyermek számára hátrányos következményekkel járhat.

A szakértő a gyermek meghallgatásán elhangzottakat a Szaktv. 40 § (2) bekezdése alapján csak az arra jogosultakkal közölheti, ilyen jogosultként léphet fel a törvényes képviselő a hozzáférési kérelem benyújtásával, azonban a Hatóság álláspontja szerint érdekelletét esetén a szakértő a kirendelő szervnél a hozzáférés megtagadását kezdeményezheti. Ugyanis a szakértő, mint adatkezelő szakmai megítélése szerint szükséges lehet a hozzáférési jog korlátozása, mert a vizsgálat során tapasztaltak alapozzák meg a jogkorlátozást, a szakértő a vizsgálat során észleli azt, hogy a gyermek által elmondottaknak a szülő általi megismerése a gyermek érdekével ellentétes, azt a kirendelő végzésben előzetesen rögzíteni nem minden esetben lehet.

Eljárási tapasztalataink szerint ilyen esetekben a szakértő kezdeményezésére a kirendelő bíróság utólagosan hoz a hozzáférési jog megtagadásáról szóló végzést, azonban arra is volt már példa, hogy döntés helyett a bíróság hatáskörének hiányát állapította meg.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 Rendelete a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

A GDPR 77. cikk (1) bekezdésére alapozva a hozzáférési jog sérelme miatt a szülők, törvényes képviselők által a Hatóságunknál kezdeményezett adatvédelmi hatósági eljárások esetében azonban a szakértő által a kirendelő bíróságtól kért döntés olyan előkérdés, amely az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény 48. § (1) bekezdésének a) pontja alapján a kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárás felfüggesztését eredményezi.

Fentiekre tekintettel a gyermekek érdekeit szem előtt tartva a Hatóság szükségesnek tartaná, ha indokolt esetben mindig hozna döntést a kirendelő szerv és ennek biztosítása céljából a Szaktv., illetve a Pp. vonatkozó rendelkezései módosításra kerülnének úgy, hogy a kirendelő hatóság vagy bíróság ne előzetesen, hanem a szakértői vizsgálat tapasztalatainak figyelembe vételével döntsön a hozzáférési jog megtagadásáról.

2) A törvényes képviselők által a gyermekük képviseletében gyakorolt hozzáférési joggal gyakran érintett másik terület az egészségügyi dokumentáció kezelés.

Jelenleg az egészségügyi dokumentáció másolatához való jog, mint betegjog külön nincs nevesítve az ágazati szabályozásban, hanem az adatkezelési érintetti joggyakorláson keresztül érvényesíthető. Pontosabban a megismerés jogát az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 24. § (1) bekezdése deklarálja, annak érvényesítése, másolat igénylése azonban a (2) bekezdés értelmében a GDPR szerinti szabályok alapján történhet.

A Hatóság a fenti szabályozás okán a jogalkotási javaslata mellett szeretné jelezni azt is, hogy nem ért egyet az Igazságügyi Minisztériumnak és az EMMI-nek az Alapvető Jogok Biztosa által támogatott - a különélő szülők gyermekük iskoláztatásával kapcsolatos tájékoztatási jogaival és egészségügyi adatainak megismerésével összefüggésben AJB-108/2022.számon kiadott jelentésének 50. oldala 6. bekezdésében megfogalmazott - azon álláspontjával, miszerint „*a szolgáltató a – különélő, de – közös szülői felügyelet esetén bármelyik szülő tájékoztatásával eleget tesz tájékoztatási kötelezettségének*”.

A beteg – adott esetben a gyermek – a dokumentációban foglalt adatok kezelésének érintettje, és az érintetti minőség, illetve a *törvényes képviselő által gyakorolt érintetti hozzáférési jog* biztosítása során a GDPR szabályai érvényesek. Az érintett gyermek különélő, de szülői felügyeletet közösen gyakorló, így törvényes képviseleti jogosultsággal rendelkező szüleinek mindkét tagja egyenként is jogosult az érintetti jogérvényesítésre a gyermek nevében a GDPR-ban rögzített érintetti joggyakorlás okán. Az adatkezelő egészségügyi szolgáltató ezáltal nem tagadhatja meg a hozzáférési jog biztosítását valamely törvényes képviselőnek arra hivatkozással, hogy a Ptk. szerinti együttműködés keretében a másik szülőnek már kiadta az iratokat, mivel a törvényes képviselő az érintett – gyermek – képviseletében jár el, annak jogait érvényesítve.

A szolgáltató legfeljebb a jogérvényesítés egyéb feltételeit mérlegelheti – pl. első, vagy többedik érintetti másolatkérelés a hozzáférés tárgya, aránytalan vagy túlzó kérelem², stb. – de az érintetti

² GDPR 12. cikk (5) A 13. és 14. cikk alapján rendelkezésre bocsátott információkat és a 15-22. és 34. cikk alapján végzett minden tájékoztatást és intézkedést díjmentesen kell biztosítani. Ha az érintett kérelme egyértelműen megalapozatlan vagy - különösen ismétlődő jellege miatt - túlzó, az adatkezelő:

a) a kért információ vagy tájékoztatás nyújtásával vagy a kért intézkedés meghozatalával járó adminisztratív költségek figyelembevételével észszerű összegű díjat számíthat fel, vagy*

b) megtagadhatja a kérelem alapján történő intézkedést.

A kérelem egyértelműen megalapozatlan vagy túlzó jellegének bizonyítása az adatkezelőt terheli.

GDPR 15. cikk (3) Az adatkezelő az adatkezelés tárgyát képező személyes adatok másolatát az érintett rendelkezésére bocsátja. Az érintett által kért további másolatokért az adatkezelő az adminisztratív költségeken alapuló, észszerű mértékű díjat számíthat fel. Ha az érintett elektronikus úton

hozzáférési jogot a szülői együttműködési kötelezettségre hivatkozva nem tagadhatja meg, mert a GDPR ilyen hozzáférés-korlátozási szempontot nem ismer. A fent leírtak miatt az ilyen gyakorlat ellentétes a GDPR szabályaival, az adatkezelési érintetti jogérvényesítés biztosításával.

A szülők közötti együttműködés a valóságban sok esetben nem valósul meg, a Hatósághoz forduló szülők esetében biztosan nem, mert a vizsgálatok tárgya javarészt éppen az, hogy bizonyos információkat az egyik szülő nem biztosított a másik szülő számára, ezért annak a gyermeket ellátó intézményhez kellett fordulnia.

Ezen esetekre hatékony állami jogvédelmi eszköz nincs, az együtt nem működő szülők mediáció keretében bírhatók rá az együttműködésre³, ez azonban hosszadalmas folyamat, és az adott problémát azonnal nem orvosolja.

A Hatóság minden ilyen esetben felhívja a konfliktusos viszonyt ápoló szülők figyelmét arra, hogy a gyermek mindenképp felett álló érdeke biztosítása a kötelességük, és nem szolgálja a gyermek érdekét, ha az őt ellátó köznevelési intézményt, egészségügyi szolgáltatót vagy más szervezetet használnak fel vélt vagy valós igazuk érvényesítésére. A Hatóságnak azonban az eljárásai során a GDPR szabályainak érvényesülését kell biztosítani a vizsgált intézmények és érintetti jogot gyakorló személyek vonatkozásában.

Jelzem, hogy a Hatóság munkatársai készséggel rendelkezésre állnak a jogszabály-előkészítés során esetlegesen felmerülő kérdések megválaszolásában. A felmerülő kérdésekkel kapcsolatban kérem, hogy dr. Hackspacher Andrea osztályvezetővel (telefon: 3911-454, e-mail: hackspacher.andrea@naih.hu) legyenek szívesek a kapcsolatot felvenni.

kelt: Budapest, az elektronikus aláírás szerint

Dr. habil. Péterfalvi Attila,
elnök, c. egyetemi tanár

nyújtotta be a kérelmet, az információkat széles körben használt elektronikus formátumban kell rendelkezésre bocsátani, kivéve, ha az érintett másként kéri.

(4) A (3) bekezdésben említett, másolat igénylésére vonatkozó jog nem érintheti hátrányosan mások jogait és szabadságait.

³ Ptk. 4:177. § [Közvetítés a gyámhatósági eljárásban]

A gyámhatóság, kérelemre vagy a gyermek érdekében hivatalból, a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, a különélő szülő jogainak biztosítása - ideértve a különélő szülő és a gyermek közötti kapcsolattartást -érdekében a szülők számára közvetítői eljárás igénybevételét rendelheti el.